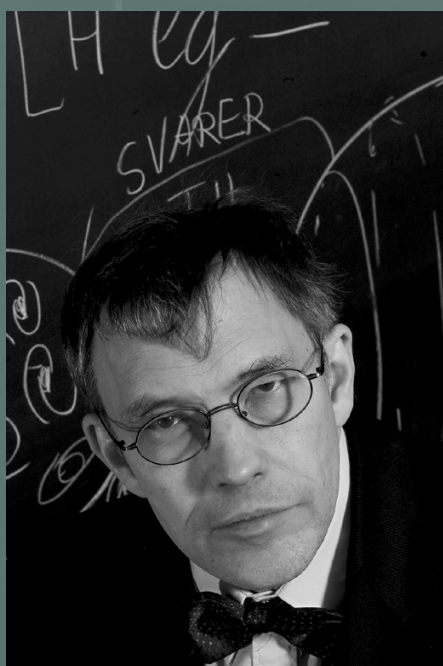

Verden ifølge Holger

Af Jens J. Kjærgaard

Fotos: Thomas Borberg / Polfoto

„Holger Bech Nielsen og hans ligemænd i nutid og fortid er den universelle videnskabs svar på Leonardo da Vinci, Rembrandt og Picasso. De er intet mindre end både teoretiske og kunstneriske genier i den disciplin, hvor Kepler, Newton og Einstein hører til verdenshistoriens stormestre. Deres matematiske modeller af universet er kunstværker, paletten er eksakte kundskaber, men penslerne føres af fantasi og intuition.”

Sådan skriver journalist Jens Kerte i sin nye bog „Holgers Univers”, der tager læserne på rejse i tid og rum med en dansk superprofessor. Det tør man kalde hyldest. Kerte sætter ikke professorens lys under en skæppe. Men ingen læser vil tvivle på Holger Bech Niensens geni – alt imens der melder sig visse anelser om iboende galskab. Vi efterlades forvirrede på et højere plan. De færreste evner at følge med, når han udfolder sig i glansrollen som vor tids førende og folkekære stand-up-fysiker. Men alle kender ham – og alle kalder ham slet og ret Holger. Derfor er vi på fornavn med ham på alle bogens 155 sider.

Fagsprog

Populariteten skyldes i høj grad underholdningsværdien i Holgers foredrag og forelæsnings. Han taler ikke – han råber, gestikulerer, griner begejstret og fylder tavlen med tegn, som vi ikke fatter, end ikke med kanten af forstanden. Han fortæller eksempelvis, at en venstresko, der rejser igennem hele universet i skosnudens retning, kan vende tilbage

som en højresko.

Det tager vi som en morsomhed. Værre er beskrivelsen af mennesker som en truet art, der formentlig forsvinder, inden der er gået 1000 år. Vi har vitterligt selvdestruktive træk og risikerer at ødelægge Jorden i meget nær fremtid. Tilsvarende dommedagshændelser truer alle tekniske civilisationer. Måske er det forklaringen på, at vi aldrig har fået en opringning fra E.T. „Men det kan da også være, at avancerede intelligensvæsener ikke gider snakke med os, fordi vi set fra deres ståsted er for dumme,” siger Holger.

Holger prøver ikke at popularisere sin videnskab, men falder tværtimod tilbage på fagsprog, især når han er ivrig i udlægninger af sin kæledæggeteori – tilfældig dynamik. Angiveligt har han i Videnskabernes Selskab betroet vores dronning, at „det besynderlige er, at vort univers ved lave temperaturer har strukturen $U(1) \times SU(2) \times SU(3)$!” Hvem tør sige ham imod?

Rene spekulationer

Holger Bech Nielsen er professor i teoretisk højenergifysik ved Niels Bohr Institutet i København, men titlen superprofessor klæber til ham. Det var det folkelige udtryk for de udvalgte videnskabsfolk, der fra midt i firserne blev udnævnt til forskningsprofessorer med fem års frihed til at gøre det, de var bedst til. Helst her i Danmark. Politikerne indså, at der var stor risiko for, at begavet ungdom ville søge stillinger i det store udland.

Ny bog om stand-up-fysikeren Holger Bech Nielsen, der for mange nærmest fremstår som kultperson. For andre forekommer hans vilde spekulationer helt uforståelige og til tider lidt komiske, når han med stor ildhu fremfører sine idéer.

Sommer var det. Midt i haven stod en bejgstret Holger iført T-shirt med et nymalet S (det betød super), alt imens tililende fotografer og journalister undredes over sceneriet. Det var ren Tournesol. Kunne en professor te sig på dén måde. Jovist – lykken er at vide, hvad der er normalt. Men det er en ekstra gevinst, at genialske mennesker som Holger sprænger rammer. Han er nok vor tids tætteste bud på en dansk nobelpris i fysik. Men forvent ikke, at han får den. Den lærde komite i Stockholm belønner yderst sjældent de rene spekulationer og teorier, hvor geniale de end måtte være. Den vil se praktiske eller eksperimentelle resultater af fysikernes tanker.

Tilfældig dynamik

Hvad tænker Holger? Kort fortalt tumler han med idéer om tilfældig dynamik, om universets tilsyneladende lovløse begyndelsestilstand. Han forestiller sig, at alle steder og alle tider i universet er forbundne og kommunikerer på tværs af afstande og tidsrum. Set med hans optik er nutid, fortid og fremtid tre sider af samme sag – alle begivenheder anskues som punkter i en pærevælling af rumtidsmangfoldighed. Ambitionen er at forene alle de kendte naturlove – inklusive den drilske tyngdekraft – i en grundlov, der forklarer det hele. Også det forhold, at størsteparten af Altet tilsyneladende består af et ukendt mørkt stof, som måske repræsenterer en ekstraverden.

Men ingen, heller ikke Holger, kan sætte alt i universets funktioner og udvikling på

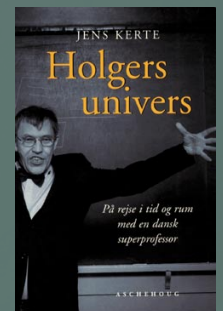
formel. Ifølge kæledægge-teorien er naturlovene faktisk så komplicerede, at vi ikke kan skrive dem ned. Vi kan kun tilnærme os. „Vi er som mennesker alt for store og klodsede til at kunne se det allermindste,” siger Holger.

Kunstmaleri

Kroppen i Jens Kertes bog er tre store interviews trykt i Lørdags Politiken, og journalisten dølger ikke, at det var svært at skrive teksten. Alle skrivende folk har i nærkontakt med Holger Bech Nielsen erfaret, at superprofessoren ikke svarer direkte på spørgsmål. Han tænker bare meget højt, og allerhelst skal han have tavle og kridt. Det er en form for kunstmaleri.

Af forskellige årsager førtes en af de mange samtaler i et møntvaskeri foran snurrende maskiner, alt imens Holger Bech Nielsen i halvanden time overmalede manuskriptet til den første artikel med kommentarer. Væsentlige som uvæsentlige, ud og ind mellem linjer, op og ned ad marginer, med stort og småt, læseligt og ulæseligt, på kryds og tværs med pile og henvisninger. Kladden kom til at fremstå som et stykke moderne grafik og hænger nu i glas og ramme på Kertes kontor.

Sandelig er det ikke let at interviewe Holger. Men Jens Kerte har gjort et behjertet forsøg på at følge med. Og i forordet giver lektor Benny Lautrup ros til forfatteren: „Det er en befrielse, at han tager fysikken alvorligt og ikke dvæler længe ved den ufrivillige komik, der følger i Holgers slipstrøm.” ★

Jens Kerte: *Holgers Univers*, 155 sider, fotos af Thomas Borberg. Udgivet af Aschehougs Forlag, pris: 179,- kr.